

Magyar nyelv és irodalom

Követelmények: a helyi tanterv középszintű és emelt szintű érettségi követelményei alapján

Irodalom

7-10. évfolyam

Írásbeli vizsga:

Feladattípus: Egy irodalmi feladatlap megoldása a helyi tanterv adott évre vonatkozó követelménye alapján.

időtartam: min. 60 perc

Az összes pontszám kb. 60%-a.

Szóbeli vizsga:

A helyi tanterv követelményei alapján összeállított tételsor egy tételének kifejtése.

időtartam: max. 15 perc

Az összes pontszám kb. 40 %-a.

11-12. évfolyam

Írásbeli vizsga:

Feladattípus: irodalmi feladatlap és egy szövegalkotási feladat: egy mű értelmezése (verselemzés vagy novellaelemzés)

időtartam: min. 90 perc

Az összes pontszám kb. 60%-a.

Pontozás:

irodalmi feladatlap: 20 pont

tartalom: 30 pont

Szóbeli vizsga:

A helyi tanterv követelményei alapján összeállított tételsor egy tételének kifejtése.

időtartam: max. 15 perc

Az összes pontszám kb. 40 %-a.

Magyar nyelv

7-10. évfolyam

Írásbeli vizsga:

Feladattípus: Egy nyelvtani feladatlap megoldása a helyi tanterv adott évre vonatkozó követelménye alapján.

időtartam: min. 60 perc

Az összes pontszám kb. 60%-a.

Szóbeli vizsga:

A helyi tanterv követelményei alapján összeállított tételsor egy tételének kifejtése.

időtartam: max. 15 perc

Az összes pontszám kb. 40 %-a.

11-12. évfolyam

Írásbeli vizsga:

Feladattípus: egy szövegértési feladatsor

időtartam: min. 60 perc

Pontozás: 40 pont

Szóbeli vizsga:

A helyi tanterv követelményei alapján összeállított tételsor egy tételének kifejtése.

időtartam: max. 15 perc

Pontozás: 30 pont

Magyar nyelv és irodalom (mindkét tantárgy esetén)

7-10. évfolyam

irodalom írásbeli vizsga:

Egy irodalmi feladatlap megoldása a helyi tanterv adott évre vonatkozó követelménye alapján.

időtartam: min. 60 perc

Az összes pontszám kb. 50%-a.

nyelvtan írásbeli vizsga:

Egy nyelvtani feladatlap megoldása a helyi tanterv adott évre vonatkozó követelménye alapján.

időtartam: min. 60 perc

Az összes pontszám kb. 50%-a.

11-12. évfolyam

Írásbeli vizsga:

Feladattípus: irodalmi feladatlap és egy szövegalkotási feladat: egy mű értelmezése (verselemzés vagy novellaelemzés)

időtartam: min. 120 perc

Az összes pontszám kb. 50%-a.

Pontozás:

irodalom (50 pont)	nyelvtan (30 pont)
irodalmi feladatlap: 20 pont tartalom: 30 pont	nyelvhelyesség: 15 pont szerkezet: 5 pont helyesírás: 8 pont íráskép: 2 pont

Szóbeli vizsga:

A helyi tanterv követelményei alapján összeállított tételsor egy-egy tételének kifejtése irodalomból és nyelvtanból.

időtartam: max. 15-15 perc

Pontozás:

irodalom: 30 pont

nyelvtan: 20 pont

Osztályozó és javító vizsgák követelményei magyar irodalomból

A szaktanár választása szerint 20 tétel az alábbi témakörök alapján:

7. évfolyam

I. Bevezetés az irodalomba

1. Karinthy Frigyes: A cirkusz

II. Műfaji alapismeretek

A) A kispika:

- a) a mítosz
2. A magyar hitvilág: Rege a csodaszarvasról
3. Görög mítoszok: Az istenek születése, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné
- b) a mese
4. Mesék Mátyás királyról
- c) intelem
5. Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz – részletek
- d) levél
6. Mikes Kelemen: Törökországi levelek
- e) novella, elbeszélés
7. Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
8. Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
9. Karinthy Frigyes: Röhög az osztály

B) A nagyepika – a regény

10. Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője

C) A líra

- a) dal
11. Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
- b) epigrama
12. Kölcsey Ferenc: Huszt
- c) elégia
13. Petőfi Sándor: Szeptember végén
- d) óda, himnusz
14. Kölcsey Ferenc: Himnusz
15. Vörösmarty Mihály: Szózat

III. Jellegzetes lírai témák:

- a) szerelmes versek
16. Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
- b) család, iskola
17. Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba
- c) egyéni sorssal való számvetés
18. József Attila: Születésnapomra
- d) hazaszeretet
19. Petőfi Sándor: Nemzeti dal

IV. 20. Egy XX. századi magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény a vizsgáztató szaktanár tanmenete alapján

V. Memoriterek:

- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Vörösmarty Mihály: Szózat
- Kölcsey Ferenc: Huszt
- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
- Petőfi Sándor: Nemzeti dal
- József Attila: Születésnapomra

8. évfolyam

I. A görög irodalom születése

1. Az epika születése
2. Homérosz: Iliász
3. Homérosz: Odüsszeia
4. A görög líra kialakulása, jellegzetes műfajai
5. Szapphó költészete
6. Anakreón és Alkaiosz költészete
7. A görög dráma kialakulása, a görög színház
8. Szophoklész: Antigoné

II. A római irodalom

9. A római irodalom kialakulása, jellegzetességei
10. Római szerzők: Catullus és Horatius költészete
11. Római szerzők: Vergilius

III. A Biblia mint kulturális kód

12. A Biblia felépítése, részei, műfajai
13. Ószövetség: A Teremtés könyve, a bűnbeesés motívuma
14. Ószövetség: József története
15. Ószövetség: Zsoltárok könyve
16. Újszövetség: Máté evangéliuma
17. Újszövetség: Jézus példázatai

IV. Az egyén és a történelem kapcsolata az irodalomban

18. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
19. Ady Endre költészete az I. világháború alatt
20. Vérző Trianon című antológia
21. Tamási Áron prózája
22. Kányádi Sándor

V. XX. századi magyar történelem az irodalomban

23. Radnóti Miklós költészete
24. Szabó Magda: Abigél

VI. Egy XX. századi magyar dráma

- Ez a téma egyeztetés alatt áll.

Memoriterek

Ady Endre: Őrizem a szemed

Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)

József Attila: Születésnapomra (részlet)

József Attila: Mama

Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részlet)

Anakreón: Gyűlölöm azt...

Catullus: Gyűlölök és szeretek

9. évfolyam témakörei

1. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

- A) Az ősi magyar hitvilág
- B) A görög mitológia
- C) Egyéb teremtésmítosz - Babiloni teremtésmítosz

2. A görög irodalom

- A) Az epika születése: Homérosz eposzai (Iliász, Odüsszeia)
- B) A görög líra, az időmértékes verselés (Szappho, Anakreon, Alkaios)
- C) A görög dráma (Szophoklész: Antigoné)

3. A római irodalom: Catullus, Vergilius, Horatius, Ovidius

4. A Biblia mint kulturális kód

- A) Az Ószövetség
- B) Újszövetség

5. A középkor irodalma

- A) Egyházi irodalom: Szent Ágoston Vallomások, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-síralom
- B) Lovagi és udvari irodalom
- C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
- D) A középkor világi irodalma: vágánsköltészet, Villon

6. A reneszánsz irodalma

- A) A humanista irodalom: Petrarca, Boccaccio, Janus Pannonius
- B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra
- C) A reformáció világi irodalma: Tinódi Lantos Sebestyén, históriás énekek, széphistóriák
- D) Líra a reformáció korában: Balassi szerelmi költészete, vitézi énekei és istenes versei

Memoriterek:

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-síralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)

10. évfolyam témakörei

1. Dráma a reformáció korában: Shakespeare egy drámájának elemzése

2. A barokk és a rokokó irodalma

- A) Epika: Pázmány, Zrínyi, Mikes Kelemen
- B) A kuruc kor lírája: műfajok, művek

3. A felvilágosodás irodalma

A) Az európai felvilágosodás

- a) Epika: Swift, Voltaire
- b) Dráma: Moliere egy drámája
- c) Líra: Burns

B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus

- a) Epika: Csokonai Dorottya című műve (részlet)
- b) Líra: Csokonai stíluszintézise (klasszicista, szentimentalista, népies és rokokó költészet)

C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban

- a) Líra: Berzsenyi és Kölcsey lírája
- b) Epika: Kölcsey epikus művei
- c) Dráma: Katona József Bánk bán

4. A romantika irodalma

- a) Az angolszász romantika: Byron, Scott, Poe
- b) A francia romantika: Victor Hugo
- c) A német romantika: Heine
- d) Az orosz romantika: Puskin: Anyegin
- e) A lengyel romantika: Mickiewicz

5. A magyar romantika irodalma I.

A) Életművek a magyar romantika irodalmából I.

- a) Vörösmarty Mihály költészete és Csongor és Tünde című műve
- b) Petőfi Sándor költészete
- c) Jókai Mór egy regénye és elbeszélései

Memoriterek:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy óceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

11. évfolyam témakörei

1. A klasszikus modernség irodalma

- a) A nyugat-európai irodalom: Balzac, Stendhal, Ibsen (A vadkacsa vagy Nóra)
- b) Az orosz irodalom: Gogol, Dosztojevszkij, Tolsztoj (Ivan Iljics halála), Csehov (Sirály vagy Ványa bácsi)
- c) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai (francia szimbolisták)

2. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

- a) Arany János költészete (Toldi estéje, balladák és lírai művek)
- b) Mikszáth Kálmán (novellisztikája és Beszterce ostroma)
- c) Színház- és drámatörténet (Madách Imre Az ember tragédiája)
- d) Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából (Tompai, Gárdonyi, Vajda)

3. A magyar irodalom a XX. században

- a) Herczeg Ferenc: Az élet kapuja, Fekete szüret a Badacsonyon, Bizánc
- b) Ady Endre költészete
- c) Babits Mihály költészete és a Jónás könyve című mű
- d) Kosztolányi Dezső költészete, novellisztikája és regénye: Édes Anna
- e) Móricz Zsigmond novellisztikája
- f) Wass Albert költészete

4. A Nyugat alkotói

- a) Juhász Gyula költészete
- b) Tóth Árpád költészete
- c) Karinthy Frigyes művei

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykorúsi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

12. évfolyam témakörei

1. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma

- a) Avantgárd mozgalmak
- b) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai (Eliot, Benn, Lorca)
- c) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai (Thomas Mann, Franz Kafka)
- d) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései (Brecht, Beckett, Dürrenmatt)
- e) A posztmodern világirodalom (Hrabal, Marquez)

2. A magyar irodalom a XX. században

- a) József Attila költészete
- b) Örkény István egypercesei és Tóték című drámája
- c) Szabó Magda Az ajtó
- d) Kányádi Sándor költészete

3. Metszetek a XX. század magyar irodalmából

- a) Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán
- b) Krúdy Gyula: Szindbád
- c) Weöres Sándor: Rongyszőnyeg
- d) Szabó Lőrinc költészete
- e) Radnóti Miklós költészete
- f) Dsida Jenő költészete
- g) Reményik Sándor költészete
- h) Áprily Lajos költészete
- i) Nagy László költészete
- j) Pilinszky János költészete
- k) Illyés Gyula: Puszták népe

4. A XX. századi történelem az irodalomban

- a) Holokauszt (Kertész Imre: Sorstalanság)
- b) Kommunista diktatúra (Illyés, Orwell)
- c) 1956 (Márai Sándor, Nagy Gáspár)

5. Kortárs magyar irodalom (a szaktanár által szabadon választott írók, művek)

MEMORITEREK:
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12. évfolyam

- Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
- Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
- Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
- Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
- Arany János: Toldi estéje
- Madách Imre: Az ember tragédiája
- Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
- Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
- Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
- Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
- Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
- Örkény István: Tóték
- Szabó Magda: Az ajtó

Magyar nyelv

A szaktanár választása szerint 20 tétel az alábbi témakörök alapján:

7. évfolyam

- I. Szövegértési, szövegalkotási készségek**
 - 1. A szövegfeldolgozás módjai: vázlatírás, jegyzetelési technikák
 - 2. A kiselőadás
 - 3. A hozzászólás
 - 4. A felszólalás
- II. Helyesírási készségek**
 - 5. Helyesírási alapelvek
 - 6. A szavak elválasztása és a szótagolás
 - 7. Az ige helyesírása
 - 8. A tulajdonnév, köznév, melléknév helyesírása
 - 9. A j-ly a szavakban
 - 10. A mássalhangzók hangkapcsolódási törvényszerűségei
 - 11. Egybe- és különírás szabályai
 - 12. Írásjelek, központosítás, idézés, dátum
 - 13. Idegen szavak helyesírása
- III. A kommunikáció, a digitális írásbeliség**
 - 14. A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói
 - 15. A személyközi kommunikáció
 - 16. A nem nyelvi jelek
 - 17. A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói
 - 18. A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre
 - 19. Médiaműfajok
 - 20. A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv

8. évfolyam

- I. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői**
 - 1. A nyelvi rendszer felépítése
 - 2. A beszédhangok képzése és csoportosítása
 - 3. A magánhangzótörvények
 - 4. A mássalhangzótörvények
 - 5. A hangalak és jelentés viszonya
 - 6. Hangszimbolika
 - 7. Főbb szóalkotási módok
 - 8. A szólemek (morfémák) csoportjai
 - 9. A tőmorfémák
 - 10. A toldalékmorfémák
 - 11. A szófaji rendszer felépítése
 - 12. Az igék
 - 13. A névszók
 - 14. A viszonzyszók
- II. Könyvtárhasználat**
 - 15. A könyvtárak célja, szerepük, fajtái

16. Az adatgyűjtés módszerei

9. évfolyam

Témakör: Kommunikáció

1. A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói
2. A személyközi kommunikáció
3. A nem nyelvi jelek
4. A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói
5. A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre
6. Médiaműfajok
7. A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv

Témakör: A nyelvi rendszer

8. A nyelv mint jelrendszer
9. A magyar nyelv hangrendszere
10. Hangkapcsolódási szabályszerűségek
11. A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)
12. A magyar nyelv szófaji rendszere:
ige, főnév, melléknév, számnév
13. A magyar nyelv szófaji rendszere:
névmások és igenevek
14. A magyar nyelv szófaji rendszere:
mondatszók és viszonzszók
15. A szószerkezetek (szintagmák)
16. A mondat fogalma és csoportosítása szerkezeete szerint
17. A mondatok csoportosítása a modalitás és a logikai minőség szerint
18. Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány
19. Az egyszerű mondat: a tárgy és a jelzők
20. Az egyszerű mondat: a határozók

10. évfolyam

Témakör: A nyelvi szintek

1. Alárendelő összetett mondatok
2. Mellérendelő összetett mondatok

Témakör: szövegtan

3. A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet
4. A szöveg szerkezeete (makro- és mikroszerkezeti egységek)
5. A szövegkohézió (lineáris kohézió)
6. A szövegkohézió (globális kohézió)
7. Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)
8. Szövegtípusok jellemzői (írott, beszélt írott-beszélt szöveg)
9. Szövegtípusok jellemzői (leíró, elbeszélő, érvelő szöveg)
10. Szövegtípusok jellemzői (nyelvhasználati szinterek szerint)
11. A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai)

12. A munka világához tartozó szövegek (önéletrajz típusai)
13. A munka világához tartozó szövegek (a motivációs levél)
14. A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében

Témakör: stilisztika

15. A stílus fogalma és a stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)
16. Stílusrétegek: társalgási, tudományos stílus
17. Stílusrétegek: hivatalos, szónoki és
18. Szóképek (hasonlat, metafora, szinesztézia)
19. Szóképek (metonímia, szinekdoché/, allegória, szimbólum/)
20. Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben

11. évfolyam

Témakör: nyelvtörténet

1. A magyar nyelv rokonságának hipotézisei
2. A magyar nyelvtörténet korszakai
3. Nyelvemlékek típusai
4. Halotti beszéd és könyörgés / Ómagyar Máris-siralom
5. A szókészlet változása a magyar nyelv történetében
6. Nyelvújítás

Témakör: a nyelv rétegződése

7. Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek
8. Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma
9. Nyelvünk helyzete a határon túl
10. Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés

Témakör: pragmatika

11. A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során
12. A társalgás udvariassági formái
13. A beszédaktus
14. Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)

Témakör: általános nyelvi ismeretek

15. A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer
16. A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés
17. A beszéd mint cselekvés
18. A nyelvcsaládok
19. Nyelvtípusok
20. Egynyelvű szótárak

12. évfolyam

Témakör: retorika

1. A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma és története
2. A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései
3. A szóközi beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik
4. A szónok feladatai és jellemzői
5. A hatásos előadás eszközei
6. Az érvelő beszéd felépítése
7. Az érvelés módszere és érvtípusok
8. A retorikai szövegek kifejezőeszközei
9. A kulturált vita szabályai
10. A befolyásolás módszerei

Témakör: érettségi témakörök

11-20. Tíz nyelvtan érettségi tétel a szaktanár választása alapján